

In vogelvlucht

Grüß Gott!

Oostenrijk — hoge bergen, diepe dalen, groene alpenweiden, nostalgische dorpen, barokke steden ...
Alle clichés over Oostenrijk zijn gewoon waar. Maar er zijn nog veel meer verhalen te ontdekken!

Pronkstad van Sisi

Van hot naar her

Twee in een — weinig landen hebben twee hoogseizoenen. In Oostenrijk kun je 's zomers bergwandelen of Wenen bezoeken en 's winters langs besneeuwde hellingen afdalen.

Tips voor citytrips

Op zoek naar een mooie bestemming voor een stedentrip? Niet verwonderlijk dat Wenen al jaren hoog op de favorietenlijstjes staat. Bij elke straathoek begint een nieuw verhaal, over keizers en keizerinnen, over kunst, koetsen en koffie. Maar kijk ook eens verder. Ga bijvoorbeeld naar de bruisende studentenstad Graz en verken de stadsberg vanbinnen en vanbuiten. Dwaal door de UNESCO-binnenstad van Innsbruck. Geniet van de zuidelijke flair van het aan de Wörthersee gelegen Klagenfurt. Of ontdek waarom Bad Ischl in 2024 Culturele Hoofdstad van Europa was.

Zuilen van steen en ijs

De bergen zijn op zich al overweldigend, maar extra spectaculair wordt het als je ook in een berg kunt kijken. Bij talrijke grotten mag je namelijk met een gids naar binnen. Om je dan te vergapen aan kleurrijk verlichte druipstenen of grillige creaties van ijs.

Feesten en festivals

Plan een reis goed als je iets van de Oostenrijkse feesten en gebruiken wilt meekrijgen. Dat gaat van de wereldberoemde Salzburger Festspiele tot eeuwenoude feesten waarvoor de lederhose en de dirndl uit de kast worden gehaald. Zo wordt in veel dorpen op 1 mei een grote boom geplaatst, waarna een groot feest losbarst. Maar denk ook aan het botencorso van het Narzissenfest bij Bad Aussee en de Villacher Kirchtag begin september, het grootste traditionele feest van Oostenrijk. En aan het einde van het jaar dwaalt de duivelse Krampus door de straten van dorpen en steden.

Goede koffie, krantje erbij, en misschien wel een stuk *Sachertorte*? De Oostenrijkse koffiehuisen zijn als een tweede huiskamer. Maar dan wel met bediening door ouderwets kundig personeel.

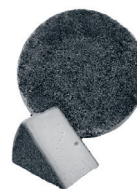

Lunchen op hoogte

Het zomerseizoen begint pas echt als de berghutten weer opengaan. Dan kun je genieten van een typisch Oostenrijks genoege: lunchen op 2000 m hoogte. Een bord vol stevige kost met het geklingel van koeienbellen als muzikaal decor. Voor sommige berghutten hoeft je alleen maar met de kabelbaan vanuit het dal omhoog. Voor andere hutten moet je eerst een flinke bergwandeling voltooien. Juist bij deze verafgelegen hutten vind je soms nog de klassieke hutten sfeer met aanschuiftafels en kaas die ter plekke wordt gemaakt. De tocht wordt nog authentieker als je hier een al even nostalgisch aanschuifbed reserveert en pas de volgende dag terugwandelt.

Bergkaas

Traditioneel graast het vee in de zomer op de berghellingen. De herders maakten dan elke dag verse *Bergkäse*, een vaak wat hardere kaas met een scherpe, nootachtige smaak. Soms kun je tijdens een bergwandeling ook nu nog verse bergkaas kopen. Een smaakvol souvenir!

‘Als de wereld ten onder gaat, ga ik naar Wenen, want daar gebeurt alles 50 jaar later.’ — Gustav Mahler

Winterwonderland

Van alle Nederlandse wintersporters gaat meer dan de helft naar Oostenrijk. Met Tirol als grote favoriet. En geef ze eens ongelijk! In de grote, bekende skigebieden zijn de pistes perfect geprepareerd, gaan de liften af en aan en bruijt het tijdens de après-ski. Bekende namen in deze categorie zijn Ski Arlberg, Wilder Kaiser-Brixental, Saalbach-Hinterglemm, Kitzbühel en Schladming-Dachstein. Maar niet iedereen houdt van zulke drukte. Voor hen zijn er in Oostenrijk dan ook talrijke kleinschalige skigebieden waar het draait om het authentieke wintersportgevoel. Denk bij je keuze ook aan andere factoren: gaan de kinderen mee? Hoe geoefend ben je? Wil je naast het skiën ook snowboarden, langlaufen of sneeuwschoenwandelen?

Wenen en omgeving

Genoeg voor een complete vakantie — Wenen scoort hoog op de lijstjes voor een stedentrip. En terecht. Dwaal door het paleis van Sisi, luister naar de muziek van Mozart, proef de sfeer in een koffiehuis en verken de omliggende bergen.

blz. 18

Stephansdom

Verdwalen in het stadshart is nauwelijks mogelijk, want de torens van de Stephansdom wijzen altijd de weg. Ook handig: beklim voor je stadsverkenning een van de torens zodat je alvast een route kunt uitstippelen.

blz. 24

Hofburg

Eeuwenlang heersten de Habsburgers vanuit Wenen over grote delen van Europa. In de winter resideerden ze in de Hofburg, een paleiscomplex in het hart van de stad. Verbaas je over de pronkzucht en ontdek waar Sisi woonde.

Het lijkt wel alsof je in Wenen overal muziek hoort.

Erin duiken

blz. 27

Rondje Ringstraße

Vanaf 1857 liet de keizer de oude stadswallen vervangen door een statige boulevard met daaraan de fraaiste bouwwerken. Stap op de fiets of in de tram om de Ringstraße te verkennen.

blz. 29

Kunst van de keizers

Rembrandt, Bosch, Rubens, Vermeer – de Habsburgers waren fervente kunstverzamelaars. Ze bouwden er zelfs passende musea voor, zoals het Kunsthistorisches Museum.

blz. 31

Schloss Schönbrunn

Waar je zeker tijd voor zou moeten vrijmaken? Schloss Schönbrunn, het zachtgele zomerpaleis van de keizers net buiten het centrum, inclusief prachtige paleistuin. Hier leer je nog veel meer over het dagelijks leven van keizer Frans Jozef I en zijn echtgenote Elisabeth, ofwel Sisi.

blz. 33

Langs de Donau

Verschillende armen van de rivier de Donau schampen aan de noordoostkant het centrum van Wenen. Hier vind je het beroemde reuzenrad van het Prater, maar ook het Donauinsel, een lang en smal recreatie-eiland.

blz. 35

Wienerwald

Voor een stevige wandeling ga je naar het uitgestrekte Wienerwald net buiten de stad, waar je zelfs echte klippen kunt bekijken. Ook de Weners zelf komen hier graag.

blz. 43

Schnitzel

Natuurlijk komt de wienerschnitzel uit Wenen ... Toch? Alweer zo'n mythe die niet blijkt te kloppen, want de gepaneerde kalfsschnitzel is een geïmporteerde delicatess. Maar Wenen is wel de beste plek om te ontdekken hoe je hem klaarmaakt.

Een uurtje over? Proef, ruik en ervaar de sfeer van de Weense koffiehuisen, waar de tijd ongemerkt verglijdt.

Wenen is meer dan klassieke concerten van Mozart, Beethoven, Haydn, Mahler, Schubert en Strauss. In de kelders onder de metrolijn zijn de trendy clubs tot in de vroege uurtjes geopend!

beleven

De schatkamer van Oostenrijk

S

Stad van keizers en keizerinnen, van barokke kerken en statige boulevards, van koetsen, koffiehuisen en klassieke muziek – Wenen ademt in alles geschiedenis. De complete binnenstad kreeg zelfs een plekje op de UNESCO Werelderfgoedlijst. Bedenk daarbij dat Wenen nu 'slechts' de hoofdstad is van Oostenrijk, maar dat de stad tot aan de Eerste Wereldoorlog het kloppende hart was van het machtige Habsburgse keizerrijk, dat een flink deel van Europa omvatte.

De historische binnenstad, dat wil zeggen het gedeelte binnen de Ringstraße, is compact en prima te voet te verkennen. Begin bij de Stephansdom en zigzag door de oude straten naar de keizerlijke Hofburg en de musea langs de Ringstraße, waar Egon Schiele en Gustav Klimt een prominente plek innemen. Dwaal over de kleurrijke markten en stap zeker binnen bij een van de beroemde Weense koffiehuisen om de sfeer en de al even beroemde *Apfelstrudel* te proeven.

De metro brengt je vervolgens naar toppers die net wat verder weg liggen. Met als absolute hoogtepunt Schloss Schönbrunn, de majestueuze zomerresidentie van de Habsburgse keizers,

TER ORIËNTATIE

T

Internet: wien.info (informatieve website over bezienswaardigheden, overnachtingsadressen, kunst en cultuur, in het Engels en Duits), austria.info (Nederlandstalige website met toeristische informatie over Oostenrijk en na wat doorklikken ook over Wenen).

Vervoer: de auto parkeren in het centrum van Wenen is lastig en duur. Parkeer daarom bij een van de vele Park & Rides rond de stad en reis verder met het openbaar vervoer. Wenen heeft een efficiënt netwerk van metro, tram en bus. Kaartjes zijn bij talrijke verkooppunten verkrijgbaar. Vergeet niet om af te stempelen! Over de Ringstraße rijdt bovendien een toeristentram.

omringd door een al even vorstelijke paleistuin. Net wat dichterbij het centrum ligt Schloss Belvedere, dat is gebouwd door een Franse prins die als generaal de keizers diende. Ga daarna winkelen in de Mariahilfer Straße, bezoek het reuzenrad in het Prater, wandel door het Wienerwald of stap op de fiets voor een tochtje langs de Donau naar het klooster van Klosterneuburg. In Wenen zijn de dagen zo gevuld!

Wenen

W4

Het waren de Romeinen die de basis legden voor de stad Wenen. Zij bouwden rond 15 n.Chr. op de oever van de Donau een versterkte legerplaats met de naam Vindobona. Dit fort groeide uit tot een bedrijvige stad met zo'n 30.000 inwoners. In de 5e eeuw werd Vindobona verwoest door vijandelijke stammen, maar overal in Wenen vind je nog Romeinse sporen: het stratenpatroon is Romeins, net als de ruïnes van gebouwen en stadswallen die her en der weer zichtbaar zijn gemaakt.

Een volgende bloeiperiode startte in 1438, toen Wenen de hoofdstad werd van het Heilige Roomse Rijk, dat een groot deel van Centraal-Europa omvatte. Het adellijke geslacht van de Habsburgers zou tot 1806 alle keizers voor dit machtige rijk leveren. Het pronkpaleis van de Hofburg en de enorme Stephansdom getuigen van de rijkdom uit deze periode. Twee keer probeerden de Turken de keizerstad te veroveren. Een eerste poging in 1529 mislukte. Daarna verving Wenen de middeleeuwse stadsmuren door een sterke verdedigingsgordel met grachten en bastions. Deze fortificaties hielden stand bij een tweede belegering in 1683, maar de schade aan de stad was groot. Bij de herbouw kreeg Wenen het nu zo kenmerkende barokke uiterlijk.

De stad bloeide onder de Habsburgse keizers, ook op het gebied van de cultuur. Het was de glorietijd van Haydn, Mozart, Beethoven en Schubert. Wat de Turken niet konden, lukte de Franse keizer Napoleon in 1805 en 1809 wel: hij marcheerde zonder veel tegenstand Wenen binnen. Het betekende meteen het einde van het toch al afgetakelde Heilige Roomse Rijk.

In 1848 werd Frans Jozef I keizer van Oostenrijk, waarmee een nieuwe periode startte. De verdedigingswerken rond de

FACTCHECK

F

Aantal inwoners: circa 2 miljoen, waarmee Wenen veruit de grootste stad in Oostenrijk is.

Belang: hoofdstad en politiek en cultureel centrum van Oostenrijk.

Ligging: aan de oostkant van Oostenrijk op de oevers van de Donau.

Eerste indruk: monumentale stad vol bezienswaardigheden.

Tweede indruk: Europese metro-pool waar jong en oud zorgen voor een bruisende dynamiek.

Bijzonderheden: Wenen was eeuwenlang een wereldstad waar keizers resideerden en waar kunst en cultuur bloeiden. Hier componeerden Mozart, Haydn, Schubert, Strauss en Beethoven hun beroemdste muziekstukken. Ook nu nog huisvest Wenen de regering en het parlement van Oostenrijk.

stad werden gesloopt en maakten plaats voor de Ringstraße, een brede pronkboulevard à la Parijs. Tegelijk breidde de stad zich explosief uit; in 1910 telde Wenen meer dan 2 miljoen inwoners.

In de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) vocht Oostenrijk mee met de verliezende partij. De gevolgen waren groot: na de oorlog werd het Oostenrijks-Hongaarse Rijk opgeheven en moest de laatste keizer het veld ruimen. Vanaf nu was Oostenrijk een republiek. De volgende wereldoorlog begon met de Anschluss van 1938, de annexatie van Oostenrijk door Hitler-Duitsland. Ook deze Tweede Wereldoorlog (1939-1945) kende een dramatisch einde: zware bombardementen en de opmars van Russische troepen leidden tot grote verwoestingen in Wenen. Een deel van de gebouwen werd na de oorlog in oude glorie hersteld.

Klederdracht

Meer dan lederhose en dirndl — de Oostenrijkers halen de lederhose en de dirndl graag uit de kast voor een feestje, maar het is een misverstand te denken dat vroeger iedereen er zo bij liep. Elke periode, elke sociale klasse en elke regio kende zijn eigen traditionele dracht. De combinatie van de lederen broek en het kleurrijke jurkje is zelfs een relatief jong fenomeen.

Even terug in de tijd. Aan het einde van de middeleeuwen droegen de boeren eenvoudige kleding, vaak in donkere kleuren. Sieraden waren taboe – dat was iets voor de rijke stedelingen. In de loop van de eeuwen werd het verschil tussen de sociale klassen steeds groter, ook in de kleding: elke klasse kende zijn eigen voorschriften. Op het platteland kon je vaak aan de details of aan de manier van dragen zien wat het beroep of de status (weduwe, gehuwd) van die persoon was.

Kniebroek en jurk

Bergbewoners droegen de lederen kniebroek van oudsher bij het werk of tijdens de jacht. De broek was sterk en gemakkelijk schoon te maken. In de loop van de 19e eeuw verloor de lederhose aan populariteit, totdat de adel de broek herontdekte in hun hang naar romantiek. Zelfs de keizers vertoonden zich tijdens de jacht in lederhosen. Omstreeks 1930, in de periode van het opkomend nationalisme, werd de broek tot icoon van de nationale klederdracht gemaakt. Daarna ontstonden de steeds uitbundigere versieringen in borduurwerk en accessoires, die per regio kunnen verschillen.

De geschiedenis van de dirndl – de jurk die bekend werd door het Oktoberfest in München en de film *The Sound of Music* – is veel korter. De jurk ontstond rond 1870/1880 uit een mix van traditionele en dienstbodenkleding. De slank gesneden taille benadrukte de vrouwelijke vormen, terwijl details de huwelijkse staat van de draagster aangaven. Ook de dirndl kreeg in de jaren 30 de status van nationaal symbool. Verrassend genoeg heeft de kleurrijke jurk de laatste decennia een comeback gemaakt en ligt hij nu weer volop in de kledingwinkels, zelfs in het mondaine Wenen.

Maar de traditionele dracht omvat meer dan deze twee klassiekers. Bezoek in een willekeurig dal een dorpsfeest en je ontdekt talrijke varianten. Zo zie je in Stiermarken mannen met een *Steireranzug*, een stijlvol jasje dat vroeger werd gebruikt bij de jacht. En in Vorarlberg dragen vrouwen een *Juppe*, een elegante dracht die speciaal is bedoeld voor feestelijkheden. Al deze varianten worden gekoesterd door de vele *Trachtengruppen*, groepen vrijwilligers die de traditionele drachten in stand houden. ■

De lederhose is vaak versierd met decoratief stikwerk

